

A Magyar Orvosi Bibliográfia

Magyar Orvosi Bibliográfia (MOB) alatt ma a magyar orvosi szakirodalom 1957 óta folyamatosan megjelenő kurrens bibliográfiáját értjük. A Magyar Orvosi Bibliográfia a nemzeti bibliográfiai rendszerünk részét képezi.

A BIBLIOGRÁFIAI TEVÉKENYSÉG JELENTŐSÉGE Bármilyen hordozón megjelenő szellemi értékek megőrzése, átörökítése, a közölt tudományos eredmények hasznosítása, továbbfejlesztése, a kiadványok számbavételi igénye egyidős az emberiség történetével.

A bibliográfia történetében számos kísérletet tettek a teljes, egyetemes bibliográfia megalkotására. Elég megemlíteni a Conrad Gesner nevéhez fűződő vállalkozást, amelyben a szerző az 1545 és 1555 közötti időszakban mintegy 15 ezer tudományos könyv adatait gyűjtötte össze három kötetbe foglalva, *Bibliographia Universalis* címmel (vö. Dippold 2006).

A NEMZETI BIBLIOGRÁFIAI RENDSZER ÉS A SZAKBIBLIOGRÁFIÁK

A KURRENS MAGYAR NEMZETI BIBLIOGRÁFIA A hazai kiadványokat folyamatosan számba vevő, kurrens Magyar Nemzeti Bibliográfia 1946-tól jelenik meg nemzeti könyvtárunk, az Országos Széchényi Könyvtár egyik legfontosabb központi szolgáltatásaként.

Az elmúlt több mint 60 év alatt a bibliográfiában feldolgozott kiadványfajták köre fokozatosan bővült, az előállítás módja is sokat változott: a nyomtatott kiadványt fokozatosan kiszorította az elektronikus forma: http://mnb.oszk.hu/html/kurrens_mnb.htm. A Magyar Nemzeti Bibliográfia elektronikus formában ma 5 ágazatban készül:

- Könyvek Bibliográfiája (félhavonként)
- Új Periodikumok (negyedévenként)
- Kartográfiai Dokumentumok (negyedévenként)
- Zeneművek: Kották (negyedévenként)
- Zeneművek: Hangfelvételek (negyedévenként)

A nemzeti bibliográfiai rendszer keretében gondoskodni kell a hazai kutatási eredmények összegzéséről és ezeknek a hazai felhasználók részére történő közvetítéséről, valamint a hazai eredmények külföldi megismertetéséről. E feladatok teljesítését a nemzeti bibliográfia önmagában nem vállalhatja, ezért szükség van a nemzeti szakbibliográfiákra is. A szakbibliog-

ráfiai tevékenységében az alábbi fő szempontokat kell szem előtt tartani:

- a szakemberek igényeihez alkalmazkodjon a bibliográfiai feldolgozás szintje;
- a felhasználó minél több, a dokumentum tartalmára utaló adathoz jusson;
- a bibliográfia szerkezete vegye figyelembe a felhasználók keresési gyakorlatát;
- a szakbibliográfia gyűjtőköre terjedjen ki a feldolgozandó szakterületen, bármely hordozón megjelenő szakirodalomra, különös tekintettel azokra, amelyeket nem vesz számba az általános nemzeti bibliográfia;
- az ország szakbibliográfiai rendszerének folyamatos hozzáférést kell biztosítania mind a kurrens szakirodalomhoz, mind a visszamenőleges szakirodalomhoz (Szekeres 2008).

AZ ELSŐ MAGYAR ORVOSTUDOMÁNYI BIBLIOGRÁFIÁK Nyugat-Európában már a XVI. században megjelentek az első orvosi szakbibliográfiák. Magyarországon is voltak már ekkor törekvések a bibliográfiai számbavételre, de az igazi kezdetet a XVIII. századra kell tennünk.

A magyar orvosi szakbibliográfia kezdetének Wespri István (1723–1799) Magyarország és Erdély orvosainak négykötetes életrajza tekinthető. 1774 és 1787 között Lipcsében és Bécsben jelent meg (*Succinta Medicorum Hungariae et Transilvaniae Biographia*). Wespri István külföldön végezte a tanulmányait (Zürich, Leyden, Cambridge, Oxford, London és Utrecht). Irodalmi munkássága igen sokrétű. Nevéhez fűződik az első magyar nyelvű szülészeti mű megírása (*Bábamesterségre Tanító Könyv*, 1766), de nagy hatású egészségnevelő kötetet (*Kisdéd gyermekeknek neveléséről való rövid oktatás*, Kolozsvár, 1760) is megjelentetett (Schultheisz 2000). Fő műve mégis – minden kétséget kizáróan – a fent említett életrajz.

Beköszöntőjében így ír:

„Európa többi műveltebb nemzetének dicséretes példáját követve a mi hazánk tudósai is belefogtak a maguk tudománykörében híres emberek életrajzának közzétételébe... Elsősorban Czwittingert, Rotaridest, Bod Pétert értem itt, továbbá Péterfit, Schmeizelt, Kaprainait, Felkert, Schwarzot, Wallaszkyt és a többieket, akik kiadott műveikben

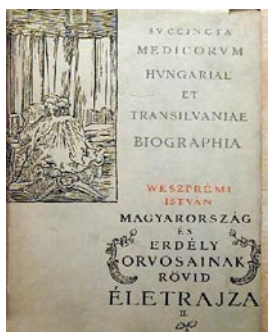
maguk is hozzájárultak a maguk adagjával ennek a tudománynak a gazdagításához... Mivel azonban ezek az igen dicsért életrajzírók mindenekelőtt hazánk papjait, bölcselőit és jogtudósait vették föl jegyzetükbe, és csak igen kevés orvost írtak bele, a magunk érdekének tartottam, hogy gondosabban belenézsek a magyar irodalomtörténetnek ebbe a részébe is” (Weszprémi 1960).

Weszprémi kizárólag csak olyan orvos írókat vett fel a bibliográfiájába, akik legalább egy orvosi művet megjelentettek. Neki köszönhető, hogy Erdély és Magyarország legtöbb régi, jeles orvosának a neve fennmaradt. Az életrajzokon belül a városok egészségügyi állapotáról is közölt adatokat. Az orvosok nemzetközi kapcsolatait, külföldi egyetemi elismertségüket, jelentős folyóiratokban való közreműködésüket is feltárta (Gortvay 1964).

A gyűjtőmunkát nagy forrásanyagot felhasználva folytatta. Egy-egy adat után fáradságtalanul nyomozott, és törekedett az autopsziára, azaz csak eredeti dokumentumokat használt fel. Az első kötet – az előszó és ajánlás után – 100 szerzőről tartalmaz adatokat, a szerzőre vonatkozó adatok után pedig többnyire időrendben következik a művek leírása. A második kötetben 50 szerző szerepel, itt az áttekinthetőség érdekében a szerzőket folyamatos számozással ismerteti. Ebben a kötetben már bővebbek az életrajzok, és az első kötet kiegészítését is tartalmazza. A harmadik kötet terjedelme kétszerese az előzőeknek. Az eddig lábjegyzetekben szereplő részletek beleolvadnak a szövegbe, és sok esetben ismertetést is ad a műről és a benne szereplő problémákról. Az utolsó kötet csak 45 orvos író ismert, közülük mindössze húszat dolgoz fel teljesen. A kötetet „index generalis”, sajtóhibajegyzék és Weszprémi munkáját ismertető, az *Allgemeine Deutsche Bibliothek* 36. évfolyamában megjelent bírálat egészíti ki. Ebben a kötetben még három melléklet is található (az egyik az 1740-es debreceni pestisjárvány halálozási statisztikája, tudniillik Weszprémi Debrecen város tisztiorvosa volt; Eröss 1961).

Az első, szakszerűnek mondható orvosi bibliográfia, Fekete Lajos (1834–1874) orvosdoktor, orvos történész *Magyar orvosi könyvszet 1848–1874* című kéziratos bibliográfiája sajnos elkallódott. Jelentős mű lehetett, hiszen 1875-ben a magyar orvosok és természettudósok vándorgyűlésén jutalmat nyert.

Nyomtatásban jelent meg a kolozsvári orvosprofesszor Mainzer János (1828–1903) műve: *A magyar orvostudományi irodalom 1770-ig*. Ez a 32 lapos füzet, amely a régi magyar orvosok, orvosi és növénytani művek időrendi felsorolását adja, már a megjelenésekor sem volt korszerű.

Győry Tibor (1869–1938) a budapesti orvostudományi kar tudós professzora *Magyarország orvosi bibliográfiája 1472–1899. A Magyarországon és hazánkra vonatkozólag a külföldön megjelent orvosi könyveknek kimutatása* című bibliográfiája bár alapos, de adatai kiegészítésre szorulnak. A jegyzék a hazai orvosi szakkönyvek szakosított bibliográfiája, az egyes részekbe tartozó művek a szerzők nevének betűrendjében található. Az anyagot 9 fő szakba osztotta (biologia, patologia, terapia generalis, patologia et terapia applicata, medicina publica, historia medica, scripta periodica, medicina veterinaria, varia), a keresést névmutató segíti. Győry később is folytatta munkáját, az 1904 és 1910 közötti időszak könyvszetének összeállításával, ezek a *Magyar Orvosi Archívumban* és különlenyomatként jelentek meg (Kozocsa 1961).

Jelentős orvostudományi anyag található a *Magyarország orvosainak évkönyve és címtára* évenként megjelenő kiadványában. Először 1900-ban látott napvilágot Kelen József összeállításában: *A hazai orvosirodalom az 1899. évben* címmel. Ez a vállalkozás 1920-ig élt, szerkesztői gyakran változtak, és kizárólag a hazai magyar nyelvű irodalmat vették figyelembe.

Peleskei Lajos orvos hatalmas erőfeszítéssel gyűjtötte össze a magyar orvostudományi irodalmat. 13 kötetes bibliográfiája nem jelent meg nyomtatott formában. Peleskei, mint szinte mindegyik orvoselődjé, műkedvelő bibliográfus volt. A magyar szerzők külföldi közleményeit a szerzők bejelentései alapján dolgozta fel (Dörnyei 1961). Peleskei *Magyar orvosi bibliográfiája* két fő részből áll: a hatkötetes szerzői és a kilenckötetes szakbibliográfiai részből.

Az Orvostudományi Dokumentációs Központ előszót írt az I. szakkötet elejére, amelyben értékes, hézagpótló műnek nevezi, és így ismerteti a bibliográfiát:

„6106 szerző, több mint 40 000 közleményét dolgozta fel. Tartalmazza: Kelemen orr-gége, Temesvári nőgyógyászati, Novák sebészeti, Znakovszky közegészségügyi és Zsakó-Joó kéziratban levő ideg-elve gyógyászati bibliográfiáját; 601 beküldött összes közleményét; végül az 1945–47 közötti években megjelent magyar orvosi folyóiratok cikkanyagát. Ez az első összeállítás, amely magyar szerzőktől külföldön, idegen nyelven megjelent közleményeket is tartalmaz. A munka – különböző forrásainál és az anyaggyűjtéssel kapcsolatos, gyakran befolyásolhatatlan külső tényezőknél fogva – nem ölel fel meghatározott időtartamot, és ugyanezen okból a teljességet sem biztosíthatja, de általában a XIX. század második felétől kezdve (bár régebbi közlemények is nagy számban előfordulnak, orvostörténelmi szempontból érdekes közlemények is) dolgozta fel a magyar orvosi irodalmat, és a gyűjtést az 1947. évvel zárja le. [...] A bibliográfia az elgondolástól a teljes kivitelezésig – egyedül Peleskei Lajos dr. alkotása.”

A szerzői rész előtt 283 magyar és idegen nyelvű folyóirat rövidítésének feloldását közli. A betűrendes felsorolásánál először a szerzők önálló közleményeit sorolja fel, majd az első, végül társszerzőként írt művek következnek. A kategórián belül időrendben sorjáznak a tételek.

Az egyes kötetek beosztása:

- I. Anatómia-kórbonctan, élettan-kóréletten
- II. Gyógyszertan, mikrobiológia-immunológia
- III. Belgyógyászat, gyermekgyógyászat
- IV. Fertőző betegségek
- V. Ideg-elme gyógyászat
- VI. Sebészet
- VII. Szülészet-nőgyógyászat, urológia, bőrgyógyászat, nemikór-tan
- VIII. Fogászat, fül-orr-torok-gége gyógyászat, szemészet, radiológia, fizioterápia
- IX. Közegészségügy, törvényszéki orvostan, orvostörténeti vonatkozások, gyűlések, jelentések, emlékkönyvek, orvosi kiadványok, nekrológok (Jehoda 2004: 95–96).

A MAGYAR ORVOSI BIBLIOGRÁFIA (MOB) – A KURRENS SZAKBIBLIOGRÁFIA A *Magyar Orvosi Bibliográfia* (MOB) szervezett formában, intézményi háttérrel először 1957-ben, az Orvostudományi Dokumentációs Központ gondozásában jelent meg. Majd a központ jogutódjai vették át a szerkesztését: 1960-tól: az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ, 1980-tól: az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár – Medinfo –, 1997-től: az Országos Egészségügyi Információs Intézet és Könyvtár, majd 2004-től napjainkig az Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet.

A MOB első évfolyama 1–3. összevont számának címlapverzőjén (1957): *Mi is az a dokumentáció? Az Orvostudományi Dokumentációs Központ 1957. évi feladatai* cím alatt a következőket olvashatjuk:

„A tudományos élet tervszerűsége megköveteli, hogy a többi szakma dokumentációs intézményeihez hasonlóan, a magyar orvosi életnek is mielőbb legyen egy olyan orvosi tájékoztató bibliográfiai szolgálata, amely korszerű apparátussal foglalkozhatik az orvosi irodalom anyagának rendszeres feldolgozásával. Az Orvostudományi Dokumentációs Központ [...] 1957. január 1-vel az Egészségügyi Tudományos Tanács irányítása alá került [...], és a magyar orvosi könyv- és folyóiratirodalom kurrens termékeinek rendszeres bibliográfiai feldolgozását is feladatkörébe utalta. [...] Magyar Orvosi Bibliográfia. A kurrens magyar orvosi könyv- és folyóiratanyag címkatalogizálása, szakmai csoportosításban és a külföldi szakfolyóiratokban megjelent magyar eredetű dolgozatok regisztrálásával. Megjelenik 1957. július 1-től kezdve havonként.”

Tehát 1957-ben megkezdődött a magyar orvosi bibliográfia szervezett megvalósítása.

A Magyar Orvosi Bibliográfia a teljes magyar orvosi irodalom feltárására, vagyis a könyvek, kisebb nyomtatványok, sokszorosítványok, könyvekben és folyóiratokban megjelent közlemények feldolgozására törekedett. A viszonylagos teljesség elérését biztosította, hogy a feldolgozás alapjául a beszolgáltatott kötelepéldányokat használhatták fel. Főleg a folyóirat-közlemények terén azonban további adatgyűjtésre volt szükség, hogy a határterületi és a nem orvosi folyóiratokban megjelenő orvosi tárgyú közleményeket is feldolgozzák. Az adatgyűjtés a külföldi szaklapokban magyar szerzők tollából származó közlemények feltárására is kiterjedt (Dörnyei 1961).

A SZAKBIBLIOGRÁFIA MANUÁLIS KÉSZÍTÉSE Kezdetben a szakbibliográfiát manuálisan állították össze. A bibliográfiai adatok sorrendje a következő: szerző neve, a könyv címe, megjelenési adatok, illetve a közlemény címe és megjelenési adatai, évszám, évfolyamszám, füzetszám, lapszám.

A MOB 1964-ig évente négy, 1965-től pedig hat számban jelent meg. 1975-től 1990-ig különszámokat adtak ki a MOB mellett, amelyek az egyes tudományos rendezvényeken elhangzott előadások anyagát tárták fel.

Az első évben 17 latin elnevezésű témakörben (1. Anatómia. Histologia. Embryologia. Anthropologia; 2. Physiologia. Biochemia, Pharmakologia; stb.) végezték a tartalmi feltárást. 1958-tól 25-re bővült a témakörök száma (1. Orvostudomány általában; 2. Anatómia; 3. Élettan, Biofizika; 4. Orvosi mikrobiológia; stb.), és ezeket már magyar nyelven jelölték. 1960-tól 1990-ig a hazai orvostudomány rendszerét tükröző 35 szakcsoport, illetve az azokon belül képzett alcsoportok alapján végezték a feltárást. Új szak lett, illetve az alcsoportból külön szakká vált többek között: a szexológia, a katonai orvostan, a sportorvostan, a gyógyszerészet és a gyógyszer-tan. A korábban használt, egy számszám alatt együtt szereplő kóréletten, kórtan, kórbonctan, kórszövetten, törvényszéki orvostan három külön szakká vált: kóréletten (általános kóréletten, szervek kórélettana, szabályozás kórélettana); kórbonctan és kórszövetten; igazságügyi orvostan.

A MOB-ban már az indulást követő években küzdöttek a késedelmes megjelenéssel. Az 1961. év második negyedévi száma csak 1962 márciusában jelent meg (Bereczky 1962).

Az Országos Széchényi Könyvtárral kötött együttműködési megállapodás alapján 1981-től a Magyar Nemzeti Bibliográfia Időszaki Kiadványok Repertóriumra nem dolgozza fel a hazai orvostudományi, egészségügyi és ezek határterületein megjelent közleményeket, ezeket kizárólag a MOB tartalmazza.

A MOB SZÁMÍTÓGÉPES ELŐÁLLÍTÁSÁNAK ELSŐ IDŐSZAKA: 1990–1996 1990-ben kezdték meg a bibliográfia számí-

tógépes előállítását, amelyet sok bíráló ért a felhasználók és a szakmabeliek részéről egyaránt.

A MOB 1990. 34. évfolyam 1. számának előszava a következő volt:

„Az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár 1957 óta a Magyar Nemzeti Bibliográfia szakbibliográfiai részeként készíti és megjelenteti a »Magyar Orvosi Bibliográfiá«-t. Ez a kiadvány 33 éven keresztül teljességre törekvően tájékoztatta a szakterületre vonatkozóan publikált különböző dokumentumokról, és lehetővé tette, hogy használói a feldolgozott dokumentumok tartalma és szerzői szerint tájékozódhassanak.

Az intézet vezetősége – az időközben beszerzett számítástechnikai eszközök lehetőségeit figyelembe véve – úgy döntött, hogy 1990-től számítógépen állítja össze a »Magyar Orvosi Bibliográfiá«-t.

Ennek előkészítése során arról is döntés született, hogy az eddigi tartalmi feldolgozáshoz használt tárgyszórendszer helyett a mind felépítésében, mind részletezettségében alkalmasabb amerikai Medical Subject Headings (MeSH) teaurusz magyar nyelvre lefordított változatát kell alkalmazni a különböző szakirodalmi források tartalmi meghatározásához.

Az említett alapvető változások sikeres megoldása sokirányú erőfeszítést követelt az intézet ezzel foglalkozó munkatársaitól, miközben számos – előre nem várt – akadályt is el kell háritani. Nem csoda, hogy az erre rendelkezésre álló idő rövidsége miatt nem sikerült minden problémát megnyugtatóan megoldani.

Így a számítógéppel előállított és most közreadott Magyar Orvosi Bibliográfia ez évi 1. száma még csak kísérletinek tekinthető, de hiányosságai, hibái ellenére, amelyeknek ez évi elhárítását felétlenül szükségesnek tarjuk, korszerűbb tájékoztató kiadványként kerül a felhasználók kezébe...”

Az adattár a MICRO-CDS-ISIS adattárkezelő rendszerre épült. A rendszer elsősorban a MOB füzetek előállítására készült, de alkalmas volt helyi hálózati keresésre is. A MOB füzetek használati útmutatót, betűrendes szak- és személynévmutatót tartalmaztak, köztük a feldolgozott időszaki kiadványok betűrendes jegyzékét és a gyógyszerkészítmények mutatóját (Szekeres 2002).

A feldolgozást adatlapokra készítették, ellenőrzés után az adatokat számítógépre rögzítették.

A SZÁMÍTÓGÉPPAL ELŐÁLLÍTOTT MOB INFORMÁCIÓKERESŐ NYELVE Az Országos Egészségügyi Információs Intézet és Könyvtár szakmai vezetői úgy döntöttek, hogy az orvostudományi-egészségügyi szakterület információkereső nyelvéként a National Library of Medicine által kidolgozott és folyamatosan frissített *Medical Subject Headings* (MeSH) teauruszt fogják használni, mintaként a sokak által jól ismert *Index Medicus* című amerikai kiadvány szolgálat.

Az intézet munkatársai a MeSH 1987. évi kiadását fordították le, amely hozzávetőlegesen 36 000 kifejezés magyarítását jelentette. A rendkívül gyorsan fejlődő tudományágat feltáró teaurusz honosítása, frissítése nem történhetett meg szakzerűen, mert nem álltak rendelkezésre az ehhez szükséges szakmai, technikai és pénzügyi feltételek.

A MOB ELŐÁLLÍTÁSA AZ ORACLE-OLIB ÖSSZEVONT KÖNYVTÁRI RENDSZERBEN 1996-ban a PHARE segítséggel megvalósult információtechnológiai fejlesztés keretében telepítették az ORACLE-OLIB integrált könyvtári rendszert.

A MOB 1990-től MICRO-CDS-ISIS-ben készült bibliográfiai adatállományát áthelyezték az új összevont könyvtári rendszerbe, a tárgyszavak egységesítéséhez a deduplikáló programot használták.

A MeSH adattárát viszont nem sikerült áthelyezni, csak az 1990-től készült MOB-füzetek anyagát töltötték át. Ezzel az eljárással az ebben az időszakban használt tárgyszavak jegyzékét nyerték ki, mindenféle kapcsolati jelölés nélkül, ez hozzávetőlegesen 6500 magyarított MeSH-kifejezést jelent. Megjegyzem, hogy a ma is használatos és folyamatosan karbantartott MOB-tárgyszójegyzék is közel 6500 tárgyszóból áll. Az adattár innen tölthető le: http://www.eski.hu/new3/konyvtar/mob_alap.php?menu=konyvtar

Az intézet bibliográfiai osztályán dolgozók több kísérletet tettek a korábbi MeSH teaurusz szakszerű magyarítására, valamint az egészségügyi-orvostudományi szakterület információkereső nyelvének kimunkálására, de a saját fejlesztésű tárgyszókészlet nem fejlődött igazi teauruszá.

Az összevont könyvtári rendszerhez tartozó kiadványkészítő modul anyagi okok miatt nem telepítették, ezért a kiadvány 2001-től az OLIB-rendszerhez illesztett kiadványkészítő program segítségével készül. Ez a program lehetőséget adott az elektronikus tárolásra és visszakeresésre is. Az elektronikus feldolgozás a nyomdai átfutási időt lecsökkentette (Szekeres Zsuzsanna 2002).

AZ ÚJ HONLAP 2004-ben a MOB-ot kiadó intézet új feladatköröket kapott. Az intézet keretében működő könyvtár Országos Egészségpolitikai Szakkönyvtár néven folytatja munkáját. Gyűjtőköre megváltozott, a klinikai orvostudományi szakirodalmat már nem gyűjti. Többek között ezért, valamint, mert a kötelempéldányokból már rendszeresen

nem részesül a könyvtár, a szakkönyveket már nem dolgozzák fel a MOB-ba, csak a szakfolyóiratok cikkeit. A szakkönyvek feldolgozása viszont továbbra is folyamatos az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Nemzeti Bibliográfia Könyvek Bibliográfiájában.

2006-ban a *Magyar Orvosi Bibliográfia* 50. évfolyamához érkezett. Ebből az alkalomból az előfizetők ingyenesen megkapták a 1997 és 2005 között megjelent MOB-füzetek összeállítását CD-ROM-on. 2006-tól a folyóiratcikkek adatai mellett a folyóiratokban megjelent összefoglalókat is tartalmazza a MOB. Ugyanettől az évtől a nyomtatott forma megszűnt, már csak a CD-ROM-on lehet a Magyar Orvosi Bibliográfiára előfizetni, évente négy CD jelenik meg (Pálotai 2007). Negyedévente mintegy 1000 tétellel gyarapszik az adattár.

1997 és 2007 között a MOB-ban összesen 292 folyóirat 45 440 cikke szerepel. Az összes tétel 8%-át az *Orvosi Hetilap* teszi ki, a folyóirat vezető szerepe nem véletlen, ennek oka kettős. Egyrészt hetilap, másrészt kiemelkedő fontosságú szakfolyóiratról van szó.

Húsz folyóirat szerepel több mint 500 tétellel (lásd 1. táblázat), a MOB-ban található összes közlemény 43%-a ebben a húsz folyóiratban jelent meg. Közel kilencven folyóiratról viszont csak 1–9 cikket indexeltek az utóbbi tíz évben, ennek okai a következők:

- a folyóirat szupplementum, melléklet vagy különszám (ezek mindig külön tétellel szerepelnek a MOB-ban);
- másodközlés, amelyet nem vett fel a MOB;
- sok folyóirat megszűnt, vagy más néven indult újra;
- néhány folyóiratról csak mutatószám jutott el a könyvtárba (Vízvári 2008: 55).

2007 elején a MOB új, saját keresőfelületet kapott. Ezzel egyszerűsödött és megnőtt a visszakeresési lehetőségek száma, gyorsabb lett a rendszer működése: <http://hawk.eski.hu:8080/j2ee/webbib/simplesearch.jsp>

1. táblázat. 1997 és 2007 között tételszámok alapján a MOB-ban feldolgozott első húsz folyóirat

Megnevezés	Tételszám
Orvosi Hetilap	3694
Háziorvos Továbbképző Szemle	1573
Lege Artis Medicinae	1302
Gyógyszerészet	1172
Medicus Anonymus	1152
Gyermekgyógyászat	1121
Praxis	1109
Családorvosi Fórum	1058
Kórház	962
Magyar Nőorvosok Lapja	797
Orvostovábbképző Szemle	706
Útmutató. Klinikai Irányelvek	690
Magyar Belorvosi Archívum	666
Magyar Sebészet	659
Magyar Traumatológia, Ortopédia, Kézsebészet és Plasztikai Sebészet	601
Psychiatria Hungarica	555
Egészségügyi Menedzsment	548

Az egyszerű és az összetett keresés mellett böngészésre is van mód. A keresési lehetőségeken belül ki lehet választani, hogy MOB-füzetszám, szerző, cím, tárgyszó, kulcsszó, folyóiratcím és/vagy módszertani levél szerint keresünk. Bármely keresőfelületen, a találatok húszas listában jelennek meg, egyszerre maximum húsz oldalon (400 tétel). A találati eredmények egyes tételeinél a kék színnel megjelenő MOB-füzetszámra, szerzők nevére, tárgyszavakra, folyóirat címére stb. kattintva léphetünk tovább, és megkapjuk az adott keresési szempont-hoz kapcsolódó tételeket. Az új mellett jelenleg még elérhető a régi visszakereső felület is.

A feldolgozás az utóbbi években felgyorsult és megnőtt. 2007-ben a bevitt tételek a 2006. évinek közel a kétszeresére nőttek. Néhány folyóiratot csak késve sikerült beszerezni, az esetleges hiányok teljes pótlására törekszünk.

A JÖVŐ Tervünk, hogy a megjelent folyóiratcikket még a megjelenése évében feldolgozzuk a MOB számára, hogy a következő évre kizárólag az év végén kiadott vagy nagy késéssel megjelenő folyóiratszámok csússzanak át.

A kiadókkal, szerkesztőségekkel a már eddig kialakított jó kapcsolatokat még jobbra kell tenni. Így szeretnénk elérni, hogy még több tiszteletpéldány érkezzen be feldolgozásra, vagy a szerkesztőségek a folyóirataikhoz ingyenes elektronikus hozzáférést biztosítsanak nekünk. Így valósulhat csak meg a szakbibliográfia eredeti célkitűzése, a szakirodalom teljességre törekvő feltárása.

Adósok vagyunk a legfrissebb MeSH magyar fordításával, de ehhez egyelőre nem állnak rendelkezésre sem a személyi,

sem az anyagi feltételek. A felhasználóktól viszont eddig csak pozitív visszajelzést kaptunk az új felülettel, valamint a folyóiratcikkek összefoglalóinak megjelentetésével kapcsolatban.

IRODALOM

Bereczky László 1962. A Magyar Nemzeti Bibliográfia és a Magyar Orvosi Bibliográfia. *Orvosi Könyvtáros* 2/2: 19.

Dippold Péter 2006. A nemzeti bibliográfiák gyűjtőköre, avagy elérhető-e a teljesség? *Könyvtári Figyelő* 52/2: 261–268.

Dörnyei Sándor 1961. A magyar orvosi bibliográfia megvalósításáról. *Orvosi Könyvtáros* 1/1: 44–45.

Erőss László 1961. Weszprémi István és a magyar orvosi bibliográfia kezdetei. *Orvosi Könyvtáros* 1/4: 31–39.

Gortvay György 1964. Orvosi bibliográfiák a XVI–XVIII. században. *Orvosi Könyvtáros* 4/4: 25.

Jehoda Imola 2004. *Kötéltől a világhálójáig*. Budapest, SE EFK.

Kozocsa Sándor 1961. A magyar orvostudományi és egészségügyi bibliográfia kezdettől napjainkig. *Magyar Könyvszemle* 77/2: 191–192.

Palotai Mária 2007. CD-ROM-on a Magyar Orvosi Bibliográfia. *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás* 54/2: 77–78.

Schultheisz Emil 2000. A felvilágosodás könyvei. Weszprémi István 1723–1799. *Lege Artis Medicinae* 10/1: 82–85.

Szekeres Zsuzsanna 2002. A Magyar Orvosi Bibliográfia (MOB) helyzete és jelentősége a hazai szakirodalmi tájékoztatásban. <http://mek.oszk.hu/03100/03128/html/szekeres.htm>

Vízvári Dóra 2008. *Szakkönyvtárak az egészségügyben*. Medline, Magyar Orvosi Bibliográfia. Szakdolgozat. Budapest.

Weszprémi István 1960. *Magyarország és Erdély orvosainak rövid életrajza*. Első száz. Ford.: Kővári Aladár. Budapest.

A LATIN SZÁMNEVEK

Arab szám	Latin szám	Töszámnév	Sorszámnév	Arab szám	Latin szám	Töszámnév	Sorszámnév
1	I	unus, -a, um (=egy)	primus, -a, um (első)	29	XXIX v. XXVIII	undetriginta	undetricesimus
2	II	duo, duae, duo	Secundus	30	XXX	triginta	tricesimus
3	III	tres, tres, tria	Tertius				
4	IV v. IIII	quattuor	Quartus	40	XL v. XXXX	quadraginta	quadragessimus
5	V	quinque	Quintus	50	L	quinginta	quingessimus
6	VI	sex	sextus	60	LX	sexaginta	sexagesimus
7	VII	septem	septimus	70	LXX	septuaginta	septuagesimus
8	VIII	octo	octavus	80	LXXX	octoginta	octogesimus
9	IX v. VIII	novem	nonus	90	XC v. LXXXX	nonaginta	nonagesimus
10	X	decem	decimus				
11	XI	undecim	undecimus	100	C	centum	centesimus
12	XII	duodecim	duodecimus	200	CC	ducenti, -ae, -a	ducentesimus
13	XIII	tredecim	tertius decimus	300	CCC	trecenti, -ae, -a	trecentesimus
14	XIV v. XIII	quattuordecim	quartus decimus	400	CD v. CCCC	quadringenti, -ae, -a	quadringentesimus
15	XV	quindecim	quintus decimus	500	D	quingeti, -ae, -a	quingentesimus
16	XVI	sedecim	sextus decimus	600	DC	sescenti	sescentesimus
17	XVII	septendecim	septimus decimus	700	DCC	septingenti	septingentesimus
18	XVIII	duodeviginti	duodevicesimus	800	DCCC	octingenti	octingentesimus
19	XIX v. XVIII	undeviginti	undevicesimus	900	CM v. DCCCC	nongenti	nongentesimus
20	XX	viginti	vicesimus				
21	XXI	viginti unus	vicesimus primus	1000	M	mille	millesimus
22	XXII	viginti duo	vicesimus secundus	2000	MM v. IIM	duo milia	bis millesimus
23	XXIII	viginti tres	vicesimus tertius	3000	MIIM	tri milia	ter millesimus
24	XXIV v. XXIII	viginti quattuor	vicesimus quartus	4000	IVM	quattuor milia	quater millesimus
25	XXV	viginti quinque	vicesimus quintus				
26	XXVI	viginti sex	vicesimus sextus	10000	CCIOO	decem milia	decies millesimus
27	XXVII	viginti septem	vicesimus septimus	100000	CCCCIOO	centum milia	centies millesimus
28	XXVIII	duodetriginta	duodetricesimus	1000000	CCCCIOOO	decies centum milia	decies centies millesimus